

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 43944-01-17 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

לפני	כבוד השופט גלעד הס
התובע	אלדד שמוחי
	נגד
הנתבעת	מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

התובע על ידי - משרד עוה"ד שניאורסון, דיאב ושות'
הנתבעת על ידי - משרד עוה"ד אטיאס, נווה, כהן ושות'

פסק דין

רקע

1. התובע, מר אלדד שמוחי (להלן: "התובע"), הינו הבעלים של בית צמוד קרקע, חד קומתי, המצוי ברחוב הזית 45 במושב כוכב מיכאל (להלן: "הבית"). אציין כי הבית מורכב מחלק ישן שנבנה בראשית שנות ה-70 ומתוספת שנבנתה במחצית שנות ה-80 לערך. אין מחלוקת כי התובע ביטח את הבית אצל מנורה מבטחים ביטוח בע"מ (להלן: "הנתבעת"), וזאת בפוליסה המכונה "בית בטוח" (להלן: "הפוליסה").
 2. לכל המוקדם, במהלך שנת 2015 החלו להופיע סדקים בחלקים שונים של הבית, כאשר לטענת התובע, סדקים אלו תוקנו בתיקונים מקומיים.
 3. התובע טען בכתב התביעה, כי בסתיו 2016 הייתה נזילה חמורה בצינור החולף מתחת לביתו, כאשר נזילה זו גרמה לבית לשקוע באלכסון ומכאן להיווצרות סדקים קונסטרוקטיביים רבים בבית.
- בנובמבר 2016 ביקר המומחה מטעם התובע, אינג' דוד דב (להלן: "מומחה התובע") בבית, וקבע בחוות דעתו כי לאור הנזילה שהייתה לאחרונה ולאור העדר הפרדה בין היסודות לקרקע החרסיתית, נוצרה שקיעה של מקצת היסודות והתרוממות של היסודות האחרים, והתוצאה מכך הינה כי המבנה אינו ראוי למגורים ויש להרסו ולבנותו מחדש.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 43944-01-17 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

4. לאור האמור לעיל, סבר התובע כי הנזק שנגרם לביתו מקורו בנזילה שארעה בסתיו 2016, ומכאן מכוסה בפוליסת "הבית הבטוח" של הנתבעת. לפיכך, פנה התובע אל הנתבעת בדרישה לקבלת תגמולי ביטוח, וכאשר הדרישה לא נענתה, הוגשה התביעה שלפניי.
5. הנתבעת דחתה בכתב ההגנה את דרישת התשלום של התובע. טענתה המרכזית של הנתבעת בכתב ההגנה הינה כי לא ארע "מקרה הביטוח". הנתבעת הסבירה, כי מקרה הביטוח המכוסה בפוליסה הינו נזק שנגרם "כתוצאה מהימלטות או דליפה של מים, סולר או כל נוזל אחר מתוך התקני האינסטלציה וההסקה של הדירה...". במקרה זה, לטענת הנתבעת, הנזק נגרם כתוצאה מביסוס שגוי של הבית (בין היתר, אי הרחקת היסודות מהקרקע החרסיתית וכלונסאות קצרים) ולא מהנזילה שארעה, אם ארעה, בסתיו 2016.
- טענתה הנוספת של הנתבעת הינה כי הסדקים בבית התגלו עוד בשנת 2015, טרם אירוע הנזילה הנטען, כך שגם אם הייתה נזילה, הרי אין קשר סיבתי בין הנזילה לנזק שנגרם לבית. אציין כי בכתב ההגנה טענות נוספות, בהן אדון במסגרת פסק דין זה.
6. מכאן במסגרת פסק דין זה, אדון בשלוש סוגיות מרכזיות: ראשית, אבחן האם אכן אירעה נזילה כטענת התובע. שנית, ככל שאמצא כי ארעה נזילה, אבחן האם הנזק שנגרם לבית, כולו או מקצתו, הינו כתוצאה של הנזילה. בשלב האחרון, ככל שאמצא כי אכן ארעה נזילה וכי אכן נגרם נזק כתוצאה מהנזילה, אדון בשיעור הנזק.
- תמצית ההליכים בתיק וראיות הצדדים**
7. התובע הגיש כאמור את כתב תביעתו לאחר שמכתב הדרישה של בא כוחו לנתבעת לא נענה. לכתב התביעה צורפה חוות דעת של מומחה התובע, אשר מסקנתה הינה כי הנזק לבית נגרם כתוצאה מנזילה וכי עלות תיקון הנזק הינה בסך של 749,747 ₪. התביעה הועמדה על סך של 974,438 ₪ לאור נזקים נלווים שתוארו בכתב התביעה.
8. הנתבעת הגישה כתב הגנה מפורט, אשר כאמור הטענה המרכזית בו הינה כי אין כיסוי ביטוחי, בין היתר, לאור כך שלא אירע מקרה ביטוח. עוד טענה הנתבעת להתיישנות ושיהוי, אחריות של בעלי מקצוע מטעם התובע, סיכון שחלף, ידיעה מוקדמת, הפרת חובת הגילוי, הכשלת בירור החבות, אי הקטנת הנזק, אשם תורם וכן טענות לעניין היקף הנזק.
9. לאחר הגשת כתב ההגנה, וברשות בית המשפט, הגישה הנתבעת שלוש חוות דעת מטעמה: חוות דעת המהנדס אילן אליהו (להלן: "אינג' אליהו"), חוות דעת השמאי מר אפרים משה (להלן: "השמאי משה") וחוות דעת ההנדסאי מר שי הרוש (להלן: "מר הרוש"). בקליפת אגוז אציין כי מסקנת אינג' אליהו בחוות דעתו הינה כי אכן הנזק לבית חמור ומחייב הריסתו ובנייתו מחדש.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 17-01-43944 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

עם זאת, לסברתנו הנזק לא נגרם כתוצאה מנזילה. מסקנת השמאי משה ביחס לעלויות הינה, כי עלות ההריסה והבניה מחדש הינה בסך של 568,732 ₪ בלבד וזאת בערכי שיפוי, ובערכי כינון 300,000 ₪, כאשר קיים גם 'תת ביטוח' שיש להביא בחשבון ולהפחית בהתאם את התגמולים, ככל שמגיעים כאלו.

עוד קובע השמאי משה, כי לא הייתה נזילה מתחת לבית התובע ומכאן אין קשר בין הנזק לבית, נזק שהתחיל לדעתו עוד לפני 2014, לנזילה הנטענת, שכלל לא ארעה.

מסקנת ההנדסאי מר הרוש הייתה, כי לא הייתה הימלטות מים מצנרת הבית או מצנרת החצר.

10. לאחר הגשת חוות הדעת מטעם הנתבעת, הגישו הצדדים הסדר דיוני על פיו ימונה איג' דניאל מכטה כמומחה מטעם בית המשפט (להלן: "מומחה בית המשפט"), כאשר הצדדים שומרים על חוות הדעת של המומחים מטעמם.

ביום 25.6.2018 הגיש מומחה בית המשפט את חוות הדעת מטעמו.

11. לעניין הנזק לבית, מומחה בית המשפט תמים דעים עם מומחי הצדדים וקובע כי נדרשת הריסתו של הבית ובנייתו מחדש. לעניין הגורמים לנזק מגיע מומחה בית המשפט למסקנות הבאות:

הביסוס של הבית לקוי, בין היתר לאור היותן של הכלונסאות בחלק הישן של המבנה קצרות, ומכאן כאשר מדובר בקרקע חרסיתית, הרי שינוי ברטיבות הקרקע החרסיתית גרם לנזק ליסודות.

המומחה מונה אף את הסיבות לרטיבות או לשינוי ברטיבות בקרקע, כדלקמן: דליפה מצנרת, גשם, השקיה, בניה או ריצוף מסביב למבנה ועץ בעל שורשים שמייבש צד אחד בלבד.

מומחה בית המשפט ממשיך וקובע עוד, כי לאור קיומם של מרזבים להרחקת המים מהיסודות וכן למראה היסודות, הנזק החל עוד לפני שנת 2016. המומחה מסכים כי אילו אכן הייתה נזילה בסתיו 2016, זו הייתה יכולה להחמיר את המצב.

12. ביום 17.12.2018 התקיים קדם משפט, כאשר בסיומו החליט בית המשפט לשלוח שאלות הבהרה למומחה בית המשפט, אשר נוסחו, כדלקמן:

"ראשית, המומחה יבהיר לגביי סעיף יא בעמ' 6, מה היא הסבירות לטעמו שפריצת המים גרמה להחמרה במצב, ושנית, ככל שהמומחה סבור שפריצת המים סביר שגרמה להחמרת המצב, ינסה לכמת באחוזים את ההחמרה שנגרמה לאור פריצת המים, בהעדר אפשרות לכמת באחוזים, ייקבע המומחה האם מדובר בהחמרה קלה, בינונית או משמעותית.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 43944-01-17 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

שנית, המומחה יודיע האם הוא מסוגל להעריך את העלות של הריסה ובניית הבית, וככל שמסוגל יבצע הערכה שכזאת."

13. המומחה השיב על שאלות הבהרה אלו, וקבע כי הנזק ברובו ישן וקדם לנזילה הנטענת. לגבי הכימות באחוזים קובע מומחה בית המשפט, כי הנזק בחלק הישן כלל לא קשור לנזילה ואילו לנזק בחלק החדש ניתן לייחס עד - 15% מהנזק לנזילה.
14. הצדדים הגישו תצהירי עדות ראשית בכתב. מטעם התובע הוגש תצהיר של התובע בעצמו, חוות דעת מומחה התובע אינג' דוד דב, וכן מספר חוות דעת שונות של אינג' מויאל אשר טיפל בליקויים בבית במהלך התקופה.
- חוות דעתו הראשונה של אינג' מויאל הינה מיום 22.10.2016. מסקנת אינג' מויאל בחוות דעתו זו הינה, כי יסודות הבית נפגעו קשה כתוצאה מתפיחה של הקרקע החרסיתית. עוד קובע אינג' מויאל כי הקרקע מתחת לבית ספוגה במים וזה הגורם לתפיחת הקרקע. בחוות דעתו מיום 4.2.2019 סוקר אינג' מויאל את הטיפול שלו במבנה החל מאוקטובר 2016, לרבות בדיקה בספטמבר 2018 ובשנת 2019.
- מסקנת אינג' מויאל בחוות דעתו זו הינה, כי אירועי הנזילה מחודשים 9-10/2016 הם אלו שאחראים לנזקים בבית וכי הנזקים שהתגלו בבית קודם לכן אינם קשורים לקריסת היסודות. אינג' מויאל קובע בנוסף כי ניתן לשקם את הבית, לפחות באופן זמני עד הריסתו ובנייתו מחדש.
- חוות דעתו האחרונה של אינג' מויאל הינה מיום 26.8.2019 ובמסגרתה הוא קובע, כי ללא עבודות שיקום דחופות, יש להכריז על המבנה כמסוכן. כמו כן מעריך אינג' מויאל את עלות עבודות השיקום שיידרשו בעלות הנעה בין 400,000 ₪ ועד 500,000 ₪.
15. הנתבעת הגישה במסגרת ראיותיה את חוות דעת המומחים מטעמה שסקרתי לעיל וכן חוות דעת משלימה של השמאי משה.
16. ביום 17.12.2019 התקיים קדם משפט נוסף. במסגרת קדם המשפט התיר בית המשפט לתובע לתקן את תביעתו ולהוסיף נזק נוסף, בראש נזק של עלות שיקום זמני של הבית, וזאת בסך של 410,000 ₪.
- הנתבעת הגישה כתב הגנה מתוקן וכן התייחסות של המומחה מטעמה אינג' אליהו לנזק הנוסף.
17. ביום 12.5.2020 התקיים מועד ההוכחות הראשון במסגרתו נחקרו: מומחה בית המשפט אינג' מכטה, התובע, מומחה התובע אינג' דוד דב וכן אינג' חיים מויאל.
- ביום 13.5.20 נחקרו עדי ההגנה: אינג' אילן אליהו, השמאי משה וההנדסאי הרוש.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 17-01-43944 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

18. הצדדים הגישו סיכומים בכתב.

19. אתייחס לניתוח העדויות ולטענות הצדדים בסיכומיהם בפרק הדיון והכרעה.

דיון והכרעה

כללי

20. כאמור אין מחלוקת בין הצדדים, כי מצד אחד, קיים כיסוי ביטוחי לנוקי נזילה בפוליסה ומצד שני, אין מדובר בפוליסה המכסה את "כל הסיכונים", כך ככל שהנוק אינו נובע מאירוע נזילה, הוא אינו מכוסה בפוליסה.

21. מכאן, דרך ההכרעה בתיק זה תהיה בשני שלבים, בשלב הראשון אבחן האם ארע אירוע נזילה ומתי, ובשלב השני, ככל שאמצא כי אכן היה אירוע נזילה, אבחן האם קיים קשר סיבתי בין הנוק לבית לבין אירוע הנזילה.

ככל שאקבע כי קיים באופן עקרוני כיסוי ביטוחי לנוקים המפורטים בתביעה, אעסוק ביתר הטענות שהעלו הצדדים בסיכומים מטעמם.

הוכחת נזילה

22. עיון במערכת הראייתית בתיק זה מוביל למסקנה ברורה כי אכן הייתה נזילה בצינור מתחת לבית התובע בסתיו 2016, ובפרט בחודשים ספטמבר-אוקטובר 2016, ואבאר:

23. הראייה הראשונה, והחזקה לטעמי, לכך שאכן הייתה נזילה הינה חשבונות המים של בית התובע. ברור כי חשבונות המים הינם ראייה אובייקטיבית מזמן אמת.

במקרה שלפניי, מחשבונות מים אלו ניתן לראות בברור כי ממוצע הצריכה לבית בחודשים שקדמו לאוגוסט 2016 הוא מתחת ל- 40 ק"ב מים לחודש. לעומת זאת, בחודש אוגוסט 2016 נרשמה צריכה של 64 ק"ב, בחודש ספטמבר 147 ק"ב ובחודש אוקטובר 109 ק"ב, כאשר בחודש נובמבר 2016, לאחר תיקון הנזילה, ירדה הצריכה ל- 37 ק"ב.

מכאן, בחודשים הרלוונטיים מדובר בשיעורי צריכה העולים עד כדי פי שלושה מהצריכה הממוצעת ויש בשיעורי צריכה אלו בכדי להעיד באופן אובייקטיבי כי הייתה קיימת נזילה של ממש בחודשים הללו.

24. נתון אובייקטיבי זה מקבל חיזוק מראיות נוספות הקיימות בתיק. ראשית, קיימים צילומים מזמן אמת אשר צורפו כנספח ב' לתצהיר התובע, תצלומים המראים כי בחודש אוקטובר 2016, תקופה של ראשית הסתיו בה אין גשמים רבים, הרצפה מתחת לבית התובע ספוגה במים.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 17-01-43944 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

אני סבור כי גם חוות דעת אינג' מויאל אשר ניתנה בזמן אמת, כלומר באוקטובר 2016, מגלה כי הייתה נזילה מתחת לבית. מדובר בחוות דעת שניתנה בזמן אמת, ואשר מטרתה לא הייתה הצגתה לביטוח, אלא מציאת פתרון לנזקים בבית. מחוות דעת זו עולה באופן ברור כי אינג' מויאל ראה כי קיימת רטיבות ממשית מתחת לבית התובע, והוא מתייחס אליה בהרחבה בחוות דעתו.

זאת ועוד, בעדותו לפני בבית המשפט חזר אינג' מויאל על עדותו זו, וכאשר ענה לשאלה ישירה של בית המשפט, השיב כי ראה את ההצפה בעיניים שלו (ר' עמ' 107 לפרוטוקול שורות 11-12).

אציין כי עדותו של אינג' מויאל הייתה אמינה בעיני במישור זה.

25. איני מקבל את טענת הנתבעת בסיכומיה כי חוות הדעת של אינג' מויאל מאוקטובר 2016 מתייחסת למעשה לביקור של אינג' מויאל בשנת 2015. טענות אלו של הנתבעת מושתתות על ראיות נסיבתיות וספקולציות לגבי התאריכים, ובפרט לגבי מועד יציאתו של אינג' מויאל לחופשה. לא מצאתי בטענות אלו כל ממש, ובכל מקרה, לא מצאתי בהם די על מנת לקבוע כי אינג' מויאל זייף את התאריך על חוות דעתו.

26. למען שלמות התמונה אבהיר, כי אני דוחה את טענת המומחים מטעם הנתבעת כי לא הייתה דליפה בצנרת מתחת לבית התובע, ואנמק:

טענת המומחים מטעם הנתבעת מושתת על "ניסוי" שערך מר הרוש. במסגרת "ניסוי" זה חיבר מר הרוש את הצינור הפגום למערכת המים ובחן האם יש הימלטות מים. מר הרוש מצא בחוות דעתו כי קיימת הימלטות מים, עם זאת, לטענתו הוא לא מצא הימלטות מים מתחת לבניין, אלא רק בחצר הבית (ר' סעיפים 3.1 ו-3.2 לחוות דעתו).

כלומר, מר הרוש למעשה מחזק את גרסת התובע כי הייתה קיימת נזילה מהצינור, אולם לטענתו הנזילה היא לא מתחת לבית אלא בחצר.

לשם חיזוק גרסתו צרף מר הרוש סרטון וידאו.

אציין כי המומחים הנוספים מטעם הנתבעת מסתמכים על חוות דעתו של מר הרוש בחוות דעתם. כך, אינג' אליהו מציין בסעיף 6 לחוות דעתו כי "בפועל לא נתגלתה דליפת צנרת מתחת למבנה", וזאת בהסתמך על הניסוי של מר הרוש.

אף מר משה, השמאי מטעם הנתבעת, מסתמך על ניסוי זה, כאשר זה מציין באופן מפורט בחוות דעתו, כי הוא מבסס את מסקנתו כי לא ארעה נזילה מתחת לבית על הניסוי שנערך על ידי אינג' אליהו ומר הרוש, אשר "בחנו את הצינור" ומצאו, לעמדתו של מר משה, כי "לא נמצאו בצינור המתוקן מתחת לבית כל פגם או נזילה".

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 17-01-43944 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

27. אלא, וזה העיקר לעניין זה, ניסוי זה לא רק שאין בו לסתור את גרסת התובע, אלא הוא מתזק את גרסתו. ראשית, ניסוי זה מראה כי אכן טענת התובע לנוילה מצינור זה הינה נכונה וכי הייתה קיימת נוילה מהצינור. ודוק. המסקנה הברורה של מר הרוש הינה כי לאור הפגם בצינור - "...קיימת המלטות מים בחצר הבית".

וכן ר' עדותו הברורה בבית המשפט בעמ' 83 לפרוטוקול:

"כב' השופט הס: הפעלתם וראיתם שיש נוילה בצינור?

מר הרוש: נוילה. נכון"

כלומר, מר הרוש מודה בהגינותו כי הצינור אכן היה פגום וכי אכן הייתה קיימת דליפה, אלא שלטענתו הדליפה אינה מתחת לבית אלא בחצר הבית, כאשר הוא מבסס את טענתו על סרט וידאו במסגרתו מראה כי בדק שאין נוילה מתחת לבית.

איני מקבל אבחנה זו של מר הרוש, ואבאר:

ראשית, עיינתי וחזרתי ועיינתי בסרט שצרפה הנתבעת ואין בו ללמד כי אין דליפה בצינור מתחת לבית. מדובר בסרט קצר מאוד, אשר לא ניתן להבחין בו בכל אורך הצינור ובוודאי שאין בפרק הזמן הקצר שצולם על מנת ללמד כי אין דליפה בצינור מתחת לבית. מכאן, ככל שאכן רצה מר הרוש להוכיח כי אין דליפה מתחת לבית, ראוי היה כי היה עורך את הניסוי לפרק זמן משמעותי יותר ומצלם את מלוא אורך הצינור לאורך כל זמן הניסוי. אולם, כאמור, מהסרט הקצר שצורף לא ניתן ללמוד דבר לעניין העדר נוילה מתחת לבית.

שנית, ומהותית, אף אם אקבל את גרסת מר הרוש, כי הדליפה אינה "מתחת לבית" אלא בחצר הבית, הרי לצורך תיק זה אין כל משמעות האם הדליפה הייתה במדויק מתחת לבית, או בחצר במרחק קצר מאוד מהבית, ואבאר:

ראשית, אין מחלוקת כי הפוליסה מכסה גם נוילה מצנרת בחצר הבית.

שנית, לעניין הנזק למבנה, אין כל משמעות מבחינת הנזק ליסודות המבנה למיקום המדויק של הנוילה, האם הנוילה היא במדויק מתחת לבית או בחצר בסמוך לבית. כפי שהעידו כלל המומחים בתיק זה, החל ממומחי התביעה, דרך מומחי ההגנה ועד למומחה בית המשפט, הסיבה לנזק הכבד במקרה שלפניי הינה תפיחת הקרקע החרסתית כתוצאה מספיגת מים, תפיחה אשר בהעדר הפרדה בין הקרקע לבין היסודות, גרמה לעיוות ביסודות.

מכאן, מה לי אם המים הגיעו לקרקע הסמוכה ליסודות מנוילה במדויק מתחת לבניין, ומה לי אם המים הגיעו לקרקע זו מנוילה בחצר בסמוך ליסודות? כך או כך, מדובר בנזק ליסודות שהינו תוצאה של נוילה מהצנרת.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 17-01-43944 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

28. .אכן, ייתכן והמסקנה הייתה שונה אילו מר הרוש ואינג' אליהו היו מוצאים כי הנזילה בחצר הינה במקום **מרוחק** מיסודות המבנה, כך שלא ייתכן כי הנזילה מהמקום המרוחק הגיעה עד ליד הקרקע הסמוכה ליסודות. אלא שלא אלו פני הדברים במקרה שלפניי. במקרה שלפניי העיד מר הרוש באופן ברור וחד משמעי שהנזילה היא במרחק של עד מטר מהבית. ר' עדותו הברורה בעמ' 84 לפרוטוקול:

"כב' הש' הס : איזה מרחק מקיר הבית?
העד, מר הרוש : אני לא זוכר בדיוק.
כב' הש' הס : תגיד, זה קריטי, חצי מטר? מטר? 20 ס"מ?
העד, מר הרוש : אולי מטר אולי.
כב' הש' הס : מטר מהבית יש נזילה מהצינור בדשא?
העד, מר הרוש : כן."

כלומר, המומחה מטעם הנתבעת עצמה, אשר ערך ניסוי בחצר הבית, גילה כי הייתה **קיימת נזילה משמעותית** בצנרת ומצא גם כי הנזילה קרובה מאוד ליסודות הבית, מרחק של עד מטר.

29. לא למותר לציין, כי נזילה בהיקף שכזה פחות ממטר מהבית לעמדת מומחה הנתבעת, מסבירה גם את הרטיבות מתחת לבית שראו בסתיו 2016 הן התובע והן אינג' מויאל, כאשר קיימת סבירות גבוהה כי נזילה של כמות מים כה גדולה במשך למעלה מחודש בחצר הסמוכה לבית הגיע גם אל מתחת לבניין.

30. למען שלמות התמונה בעניין זה אציין כי הנתבעת הפנתה לסתירות בתאריכים בעניין זה בין עדות התובע, חוות דעת מויאל ומכתב ב"כ התובע מיום 15.11.2016. לא מצאתי בטענות אלו בכדי להפריך את מסקנתי בעניין קיומה של נזילה. אכן קיימים אי התאמות בתאריכים, אולם מדובר באי התאמות בשוליים, אשר אין בהן לסתור את העובדה כי הייתה בחודש ספטמבר - אוקטובר נזילה משמעותית כפי שהבהרתי לעיל.

אבהיר כי במכתב הראשוני של ב"כ התובע אכן נפלה טעות בדבר מועד הנזילה, כאשר נכתב יוני 2016 במקום אוקטובר 2016, אולם מדובר במכתב ראשוני שכתב ב"כ התובע ולא התובע בעצמו ובהחלט ייתכן, כי נפלה טעות סופר במכתב עצמו (כפי שהוסבר בדיון), או כי היה קצר בהעברת הנתונים בין התובע לבין בא כוחו.

בכל מקרה, איני סבור כי ניתן להסיק ממכתב זה כי הנזילה ארעה ביוני 2016, או כי התובע לא ראה נזילה כלל או כי התובע אינו אומר אמת. כאמור, יש בפני בית המשפט די ראיות אובייקטיביות על מנת לקבוע כי הייתה נזילה בסתיו 2016 ולא ביוני 2016.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 17-01-43944 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

31. מכאן ולשיטתי, מחומר הראיות שיש בתיק זה, עולה מסקנה ברורה וחד משמעית כי הייתה נזילה משמעותית מצנרת בית התובע בסתיו 2016, וזאת בסמוך לבית וליסודותיו. לעניין זה איני מוצא נפקות משמעותית למיקום הנזילה, האם הייתה מתחת לבית, או במרחק של מטר מהבית, כאשר ברור כי המים נזלו בסמוך ליסודות הבניין.
- במאמר מוסגר אציין, כי מסקנה זו מטילה צל של ממש על מסקנות אינני אליהו והשמאי משה מטעם הנתבעת, אשר כאמור מסתמכים על קביעת מר הרוש כי לא הייתה נזילה, אלא שנזילה כאמור הייתה גם הייתה.
32. לאור האמור לעיל, אני קובע כי בסתיו 2016 היה אירוע נזילה משמעותי בסמוך ליסודות הבית, אירוע אשר אין חולק כי הוא מהווה אירוע ביטוחי בהתאם להגדרות הפוליסה.

האם "אירוע הביטוח" גרם לנזקים לבית?

בללי

33. ההלכה בדין הישראלי הינה כי על מנת לזכות בתגמולי ביטוח מכוח פוליסה על המבוטח להוכיח שלושה מרכיבים: (1) הסיכון שהתממש הינו סיכון מכוסה בפוליסה; (2) הנזק שהתרחש הוא נזק שמכסה הפוליסה, (3) כי קיים קשר סיבתי בין הנזק שארע לסיכון המכוסה.
- ר' רע"א 577/93 הפניקס הישראלי חברה לביטוח בע"מ נ' אהרון מוריאונו [פורסם במאגר (נבו) (18.8.1994)]
- "נובע מכאן כי על המבוטח רובץ הנטל להראות שלושה אלו: ראשית, הסיכון אשר התממש הוא מן הסיכונים המכוסים על-ידי הפוליסה; שנית, הנזק אשר נגרם הוא מסוג הנזקים המכוסים בפוליסה; שלישית, הנזק שנגרם אירע, במישור הסיבתי, כתוצאה מהתממשות הסיכון המכוסה."
34. במקרה שלפני הנתבעת אינה חולקת כי סיכון הנזילה הינו סיכון המכוסה בפוליסה, היא גם אינה חולקת על כך שהנזק של עיוות היסודות הינו נזק המכוסה בפוליסה. עם זאת טוענת הנתבעת, כי אין קשר סיבתי בין אירוע הנזילה הנטען מ-2016 לעיוות היסודות, כאשר אלו ניזוקו עוד טרם הנזילה וללא קשר אליה.
35. מכאן, כאשר קבעתי כי היה אירוע נזילה בסתיו 2016 בבית התובע, הרי עדיין אין בכך על מנת לקבוע כי מגיעים לתובע תגמולי ביטוח כלשהם, כאשר עדיין על התובע להוכיח כי קיים קשר סיבתי בין האירוע הביטוחי לבין הנזק שנגרם.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 43944-01-17 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

36. שאלת הקשר הסיבתי במקרה זה הינה שאלה מעורבת של עובדה ושל משפט. כאשר בשלב הראשון, יש לבחון מבחינה עובדתית ומקצועית את תרומת אירוע הנזילה לנוק ביסודות, אם בכלל. ולאחר מכן, לאור הממצאים בנושא זה, יש לקבוע את המשמעות המשפטית של הממצאים הללו.

המישור המקצועי-עובדתי

מעמדו של מומחה בית המשפט

37. ההלכה בעניין מעמדה של חוות דעת מומחה בית המשפט היא הלכה ברורה, מפורשת וחד משמעית אשר נסקרה בעשרות, אם לא במאות, פסקי דין, כאשר זו סוכמה היטב בת"א (מרכז) 11-10-36334 כלל חברה לביטוח בע"מ נ' חברת החשמל לישראל בע"מ (פורסם בנבו) (9.1.2017):

"כידוע, מינוי מומחה מטעם בית המשפט היא פרקטיקה ידועה ומקובלת במקרים בהם מתעוררת סוגיה המצריכה ידע מקצועי שבמומחיות, אשר לגביה נזקק בית המשפט לכלי עזר אובייקטיבי על מנת שיוכל להגיע לפתרון יעיל וצודק של הסכסוך (ראו: אורי גורן ועופר דרורי "עדויות מומחים לאחר תקנות סדר הדין האזרחי (תיקון מס' 3), התשס"ה-2005: היבטים דינאיים ומהותיים" המשפט יב 167, 180-182, 191 (2007); ע"א 9418/04 צוות ברקוביץ-מאגרי בניה בע"מ נ' דמארי, [פורסם בנבו] פסקה י"ב (9.4.2006); ע"א 2099/08 עיריית אשקלון נ' תשלו"ז השקעות והחזקות בע"מ, [פורסם בנבו] פסקה 22 (28.10.2010) (להלן: "עניין עיריית אשקלון").

בהתאם לכך, הנטייה היא שלא לסטות מחוות דעתו של מומחה מטעם בית המשפט בהיעדר טעות בולטת והלכה היא כי בית המשפט יאמץ את חוות הדעת של המומחה המקצועי שהוא ממנה (עניין עיריית אשקלון, שאוזכר לעיל), שעה שעסקינן בעניינים מקצועיים שלבית המשפט אין מומחיות וידע מקצועי לגביהם.

אמנם, חוות הדעת של המומחה מטעם בית המשפט אינה כובלת את שיקול דעתו של בית המשפט (ע"א 3056/99 שטרן נ' המרכז הרפואי על שם חיים שיבא, פ"ד נו(2) 936, 949 (2002)), ואמנם, מומחה בית המשפט הינו ככל העדים וניתן להעמיד לבחינה את מקצועיותו ואת עמדותיו – יחד עם זאת, בדרך כלל בית המשפט יאמץ את ממצאי המומחה המקצועי האובייקטיבי מטעמו וזאת בהיעדר סיבה משמעותית ובולטת שלא לעשות כן..." (הדגשה לא במקור – ג.ה.).

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 17-01-43944 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

38. לפיכך, אני סבור כי נקודת המוצא לדיון בתיק זה היא חוות דעת המומחה מטעם בית המשפט, חוות דעת אשר יש לה מעמד מועדף כאמור ביחס לחוות הדעת מטעם הצדדים.
39. עם זאת, בהתאם לפסיקה, אבהיר כי אין לאמץ את חוות דעת המומחה בבחינת "כזה ראה וקדש", אלא יש לבחון את רכיבי חוות הדעת באופן פרטני תוך התייחסות לטענות הצדדים, עיון בחוות דעת הצדדים, יתר הראיות ומכלול הנסיבות, וכך אעשה.

עמדת המומחה מטעם בית המשפט

40. ניתן ללמוד על עמדתו של מומחה בית המשפט ביחס לגורמי הנזק לבית משלושה מקורות, הראשון, חוות דעתו שהוגשה לבית המשפט; השני, המענה לשאלות ההבהרה, לרבות השאלות מטעם בית המשפט; והשלישי, חקירתו בבית המשפט.
41. המסקנה העולה מכלל המקורות הינה כי המומחה סבור כי הנזק ליסודות הבית התרחש בדובו עוד טרם אירוע הנזילה, כאשר אירוע הנזילה תרם רק להחמרתו של הנזק בשיעור של כ- 15%, ואנמק:
42. ראשית, אחזור בקצרה על מסקנות חוות דעתו של מומחה בית המשפט כפי שסקרתי לעיל. בשלב הראשון בחוות דעתו קובע המומחה, כי הקרקע עליה יושב הבית הינה קרקע חרסיתית "שמנה פלסטית", כאשר זו תופחת כאשר היא עוברת ממצב "יבש" למצב "רווי". על מסקנה זו של מומחה בית המשפט לא חולקים מומחי הצדדים.
- בשלב השני, קובע מומחה בית המשפט כי ביסוס המבנה, ובפרט החלק הישן במבנה, לקוי בכך שהכלונסאות קצרות מדי. גם מסקנה זו של מומחה בית המשפט מקובלת על מומחי הצדדים.
43. בשלב השלישי, קובע המומחה את מסקנתו, ומסקנתו נחלקת לשלושה חלקים:
- החלק הראשון הינה קביעת אופן התרחשות הנזק, כאשר לעמדת המומחה הנזק נגרם ליסודות הבית כתוצאה מקרקע חרסיתית ששינתה את נפחה. למסקנה זו, כאמור, מסכימים למעשה מומחי שני הצדדים.
- החלק השני הינו קביעת הגורמים לנזק. כאן מוצא המומחה שני גורמים לנזק: הגורם הראשון, כלונסאות קצרות שאינן תואמות לקרקע. הגורם השני, שינוי ברטיבות הקרקע בקרבת היסודות. מומחה בית המשפט מוצא בסעיף 6 לחוות דעתו, חמישה גורמים אפשריים לאותה רטיבות הקרקע: דליפה מצנרת, גשם, השקיה, בניה או ריצוף מסביב למבנה ועצים.
- בחלק השלישי לחוות דעתו קובע מומחה בית המשפט את הקשר בין הגורמים שמנה לנזק, ומסקנתו הינה כי מדובר בנזק מתמשך אשר החל עוד לפני הנזילה מסתיו 2016 ואשר התרומה של הנזילה לנזק הינה קטנה.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 17-01-43944 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

את מסקנתו זו הוא מבסס על שני פרמטרים: הראשון, קיומם של מרזבים שאינם קונבנציונאליים בבית, כך שאלו מזרימים את המים מהגג הרחוק מהיסודות, דבר שמעיד שעוד בעבר הייתה קיימת בעיה עם היסודות וביקשו להרחיק מים מהיסודות. השני, הודיית התובע בכך שעוד בשנת 2015 החלו להופיע סדקים במבנה.

מכאן, מסקנתו הסופית של מומחה בית המשפט בחוות דעתו הינה, כי הנזק למבנה הוא נזק מתמשך, כאשר הנזילה משנת 2016 רק החמירה את המצב.

44. כמבואר לעיל, בית המשפט הציג למומחה שאלות הבהרה ביחס לחוות דעתו, כאשר מומחה בית המשפט השיב עליהן ביום 15.12.2018. בתשובותיו לשאלות אלו מחדד מומחה בית המשפט את מסקנותיו כי מדובר בנזק מתמשך שהחל עוד טרם הנזילה, כאשר מלבד נושא המרזבים הלא קונבנציונאליים והודאת התובע בדבר נזקים בשנת 2015, הוא מונה עוד מספר פרמטרים המעידים על נזקים מתמשכים שלעמדתו "אינם שייכים לאירוע חד פעמי" והם: עמודי יסוד שבורים, היות הבניין רעוע וכלונסאות אשר אינן מתאימות לתנאי הקרקע.

מכאן, המומחה מטעם בית המשפט מחדד את מסקנתו וקובע כי מרבית הנזק ארע ליסודות עוד טרם סתיו 2016 וכי הנזילה במקסימום גרמה ל-15% מהנזק, ובכל מקרה לא היא קבעה את גורל המבנה להריסה.

45. בחקירתו הנגדית לא חזר בו מומחה בית המשפט ממסקנותיו אלו ואף חיזק אותן. כך המומחה מסביר כי הגורם הבסיסי לנזק הינו כלונסאות קצרות בקרקע חרסיתית (עמ' 13 לפרוטוקול שורה 8) וכך הוא מסביר כי שינוי הרטיבות לאורך זמן הוא זה שגרם לנזק (עמ' 13 לפרוטוקול שורות 12 עד 15). כמו כן, המומחה עומד על דעתו כי הנזק לעמודים (יסודות) היה קודם לנזילה, ר', לדוגמא, עמ' 33 שורה 26 לפרוטוקול:

"העמודים היו ניזוקים מקודם כן בטח, אין פה ספק".

46. מכאן, ניתן לסכם ולומר, כי לעמדת מומחה בית המשפט הבית נבנה עם יסודות שאינם מתאימים לקרקע, כאשר הנזק ליסודות, ומכאן גם למבנה, נגרם עקב רטיבות בקרקע ליד היסודות. הרטיבות יכולה הייתה להיגרם ממקורות רבים, לרבות גשם.

עוד קובע מומחה בית המשפט כי עובר לאירוע הנזילה כבר סבל הבית ממצב גרוע, כאשר היה כבר קיים נזק ליסודות, ואת זאת הוא לומד ממספר פרמטרים.

עם זאת, מומחה בית המשפט עדיין סבור כי לאירוע הנזילה הייתה תרומה לנזק, תרומה אשר ניתן להעריכה באופן כללי בכ-15%.

47. אני מקבל את עמדתו זו של מומחה בית המשפט ואת מסקנותיו בכלל באופן מלא.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 17-01-43944 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

אבהיר, לא רק שלא מצאתי לנכון להתערב בחוות דעת המומחה המקצועי לאור ההלכות בעניין, אלא שאני סבור כי חוות דעתו עדיפה עניינית ומקצועית על חוות דעת המומחים האחרים בתיק זה, ואפרט:

48. לעניין מומחי הנתבעת, הרי חוות דעתם בעניין הגורמים לנזק שגויה מיסודה היות והיא מושתת על תשתית עובדתית שאינה נכונה. כך, הן חוות דעת אינג' אליהו והן חוות דעת השמאי משה, מתבססות על כך שכלל לא הייתה נזילה מתחת לבית. מכאן, כאשר נקודת המוצא של חוות דעת אלו הינה שלא הייתה נזילה, אין זה מפתיע כי מומחים אלו לא מצאו קשר בין הנזק ליסודות לבין נזילה שלשיטתם כלל לא התרחשה.

לפיכך, כאשר מר הרוש הודה, בהגנותו, בחקירה הנגדית, כי אכן ארעה נזילה וכי נזילה זו הייתה קרובה ליסודות הבית, הרי הנחת המוצא של מומחי הנתבעת שגויה.

לפיכך, בנסיבות אלו אין בחוות דעת מומחי הנתבעת בכדי לסתור את מסקנת המומחה מטעם בית המשפט כי ניתן לייחס כ- 15% מהנזק שנגרם ליסודות ולבית לנזילה שארעה בסתיו 2016.

49. לעניין מומחי התובע, אינג' דוד דב ואינג' מויאל, לא מצאתי כי יש בחוות דעתם לשכנע כי הנזק נגרם כולו, או בעיקרו, כתוצאה מהנזילה, ולטעמי עמדת מומחה בית המשפט כי הנזק היה קיים ברובו עוד קודם לנזילה לא נסתרה, ואפרט:

אינג' דוד דב מטעם התובע קובע בחוות דעתו כי הנזק לבית (התרוממות ושקיעה של יסודות) נוצר כתוצאה מרטיבות של הקרקע החרסיתית, ועל כך כאמור אין חולק. אינג' דב ממשיך וקובע כי התרוממות היסודות נבעה מהתפרצות מים מהצנרת, וכאמור אין חולק גם על כך שלפחות חלק מההתרוממות נגרמה עקב הנזילה. אולם, וזה העיקר, אינג' דב אינו מתמודד עם שורת הפרמטרים שמלמדים לעמדת מומחה בית המשפט כי הנזק ליסודות היה קיים ברובו המוחלט עוד קודם לנזילה. כך, אין התמודדות של אינג' דב עם המרזבים הלא שגרתיים, עם העמודים הפגומים עוד טרם הנזילה ועם הסדקים שהתגלו במבנה עוד בשנת 2015.

בנסיבות אלו, כאשר אינג' דב כלל לא בחן את הפרמטרים שהצביעו על נזק קודם לנזילה, הרי שהוא ממילא לא הפריך את עמדת מומחה בית המשפט בעניין זה.

50. נכונים דברים אלו גם לגבי המומחה אינג' מויאל. כך, גם לאחר שעיינתי לעומק בכלל חוות הדעת של מומחה התובע הנוסף אינג' מויאל, אני סבור שיש בחוות הדעת מטעמו, או בעדותו בבית המשפט, בכדי לשנות ממסקנת מומחה בית המשפט, ואבאר:

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 17-01-43944 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

חוות הדעת הראשונית של אינג' מויאל, מאמצת למעשה את מסקנות מומחה בית המשפט כי המצאות מים בקרקע בסמוך ליסודות גרמה לפגיעה ביסודות. אינג' מויאל אף מציין כי מדובר בכמות מים גדולה שחדרה לקרקע. אולם, וזה העיקר לעניין שלפניי, אינג' מויאל מציין במסקנות חוות דעתו זו כי הנזק הינו:

"כתוצאה של הימצאות מים בכמות גדולה ובמשך זמן רב מתחת לבית". (הדגשה שלי – ג.ה.).

חוות דעת זו נושאת את התאריך 20.10.2016. לפיכך, אף אם אקבל את גרסת התובע כי ארעה נזילה משמעותית בחודשים ספטמבר-אוקטובר 2016 (וכך אכן אני סבור), הרי גם לעמדת אינג' מויאל מטעמו של התובע, הנזק אינו נובע מנזילה זו, אלא מרטיבות שהייתה "זמן רב" בקרקע מתחת לבית.

בכל מקרה, אין בחוות דעת זו של אינג' מויאל כל התייחסות לנזקים שהיו קיימים עוד קודם לנזילה, ואין בה בכדי לסתור את מסקנות מומחה בית המשפט לגבי נזקים אלו.

בחוות דעתו מיום 4.2.2019 אכן מתייחס אינג' מויאל לחוות דעת מומחה בית המשפט ומגיע למסקנה, כי הפגיעה ביסודות הינה רק עקב הנזילה בסתיו 2016 וכי מי גשם לא מגיעים ליסודות ולא יכולים לגרום להם לנזק.

איני מקבל עמדה זו של אינג' מויאל. ראשית, חוות דעת זו אינה מסבירה את הסדקים שהתגלו בבית עוד בשנת 2015, כאשר התובע מודה בקיומם של סדקים אלו. שנית, חוות דעתו זו קובעת בסעיף 1 בעמ' 9 כי הנזק נגרם עקב חדירת מים "בתקופה קצרה", אולם קביעה זו עומדת בסתירה לחוות דעתו שלו מיום 20.10.2016, בה נכתב בזמן אמת כי הנזק נגרם עקב מים שהיו "במשך זמן רב" מתחת לבית. שלישית, אין בחוות דעת זו של אינג' מויאל התמודדות עם הפרמטרים שמנה מומחה בית המשפט כמעידים על פגיעה קודמת, ובפרט המרזבים הבלתי קונבנציונאליים והעמודים שנראו פגועים עוד טרם הדליפה בשנת 2016.

51. למען שלמות התמונה אציין כי שמעתי באריכות את אינג' מויאל בחקירתו הנגדית ועל אף התרשמותי החיובית מהמקצועיות שלו ומהבנתו בתחום, איני מקבל את עמדתו כי כל הנזק נוצר רק באוקטובר 2016 ולא היה קיים נזק קודם לכן. ברצוני לחדד שתי סיבות בגינן, בין היתר, העדפתי את מסקנת מומחה בית המשפט על מסקנת אינג' מויאל:

52. הסיבה הראשונה הינה האירועים שאירעו בשנת 2015. התובע מודה בסעיף 16 לתצהירו כי עוד בשנת 2015 נתגלו "סדקים קטנים ונימיים" בבית. אני מקבל את עדותו שאכן נתגלו סדקים בבית בשנת 2015, אולם איני מקבל כי מדובר בסדקים "קטנים ונימיים". ראיה טובה לכך שדובר בסדקים רציניים ולא דקים ונימיים הינה כי התובע הזמין לתקן את הסדקים את אינג' מויאל שהינו קונסטרוקטור המתמחה בביסוס ולא הזמין קבלן שיפוצים.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 17-01-43944 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

לטעמי האקט של הזמנת קונסטרוקטור ולא קבלן שיפוצים יש בו להעיד כי התובע לא סבר שמדובר בסדקים חסרי משמעות. הזמנת קונסטרוקטור, בוודאי בעל שם כאינג' מויאל, לטיפול בסדקים בבית התובע, מלמדת כי התובע לכל הפחות חשד כי הסדקים הינם סדקים בעלי משמעות קונסטרוקטיבית.

התמונות שהוצגו בדיון מלמדות אף הן כי לא היה מדובר בסדקים קטנים ונימיים. כך, בתמונות שצורפו לחוות דעת השמאי משה ובתמונות בחוות דעת אינג' דב, נראים סדקים, אשר התובע אישר בחקירתו כי היו קיימים טרם הנזילה ותוקנו בטיח, וניתן לראות כי אין מדובר בסדקים "קטנים" או "נימיים" אלא בסדקים ארוכים ומשמעותיים.

53. הסיבה השנייה בגינה אני מעדיף את עמדת מומחה בית המשפט בנושא זה הינה המועדים של הנזילה ושל חוות דעת אינג' מויאל. כאמור, אין חולק כי מסקנת אינג' מויאל בחוות דעתו הנושאת את התאריך 20.10.2016 הינה כי ההרס ליסודות הוא מוחלט וכי יש להרוס את הבית ולבנותו מחדש. לפיכך, ניתן ללמוד מחוות דעתו של אינג' מויאל כי לשיטתו כבר באמצע אוקטובר 2016 היסודות של הבית הרוסים לגמרי וכי ההרס נובע מהנזילה.

אלא שהנזילה החלה לעמדת התובע באופן רציני רק בחודש ספטמבר 2016 (ואולי במידה פחותה בחודש אוגוסט 2016). מכאן, אין זה סביר כי יסודות תקינים לגמרי יהרסו באופן מלא בתוך חודש וחצי של נזילה. מומחה בית המשפט מתייחס לכך באופן מפורש בחקירתו ומסביר כי הטפיחה של הקרקע היא איטית, כך שאין זה הגיוני כי נזילת מים בחודש ספטמבר תגרום נזק כזה כבר באמצע חודש אוקטובר, ר' עמ' 13 שורות 20-17 לפרוטוקול. בית המשפט אף מבקש ממומחה בית המשפט להבהיר נקודה ספציפית בחקירה הנגדית (עמ' 21 לפרוטוקול שורות 12-2):

אני רוצה להציג לך תיאוריה, הוא טוען	:"כב' הש' הס :
שבספטמבר היו מים ואז יכול להיות	
שכתוצאה ממים שהיו בספטמבר יישבר	
עמוד בטון בנובמבר? זה סנריו הגיוני?	
העד, מר שמוחי (צ"ל מר מחטה) :	מבחינתי לא.
כב' הש' הס :	לא הגיוני.
העד, מר מחטה :	לא.
כב' הש' הס :	לוקח יותר זמן.
העד, מר מחטה :	כן."

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 43944-01-17 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

54. זאת ועוד, לא רק שמומחה בית המשפט קובע כי קריסת היסודות באוקטובר 2016 אינה תוצאה של נזילת סתיו 2016, אלא כך גם ניתן ללמוד מעדותו של מומחה התובע, אינג' דב, אשר סבור היה כי הנזילה שגרמה לקריסת היסודות הייתה שנה קודם לכן, ואצטט (עמ' 95 לפרוטוקול שורות 26-32):

"כב' הש' הס : אתה באת ב - 1 בנובמבר האירוע ההצפה היה באוקטובר ספטמבר.
 העד, מר דויד : שנה קודם.
 כב' הש' הס : לא, אותה שנה.
 העד, מר דויד : אותה שנה.
 כב' הש' הס : אותה שנה.
 העד, מר דויד : או קיי.
 כב' הש' הס : זה יכול להיות שזה תוצאה של האירוע הזה שאתה באת ב- 1 בנובמבר!
 העד, מר דויד : לא יודע להגיד."

55. מעדויות אלו עולה כי טענת התובע והמומחים מטעמו כי קריסת היסודות שהתגלתה באוקטובר 2016 על ידי אינג' מויאל הינה תוצאה של נזילה שהתרחשה בחודשים ספטמבר - אוקטובר 2016, אינה הגיונית ואינה סבירה, ובכל מקרה נדחית לעומת עמדתו המבוססת של מומחה בית המשפט.

המסקנות הנובעות מאימוץ עמדת מומחה בית המשפט לגבי הקשר הסיבתי

56. למדנו לעיל, כי מומחה בית המשפט קבע כי הנזק ליסודות המבנה היה קיים ברובו עוד טרם מקרה הביטוח וכי תרומת הנזילה בסתיו 2016 הינה בסך של עד- 15% מכלל הנזק.
57. לטעמי מקביעה זו עולה כי על חברת הביטוח לשלם תגמולים בשיעור של 15% בלבד מהנזק המוכח, ואנמק:
58. כפי שהבהרתי לעיל ההלכה במשפט הישראלי הינה כי נדרש קשר סיבתי בין האירוע הביטוחי לבין הנזק שנגרם.
 בענייננו הנזק שנגרם למבנה הינו פגיעה בעמודי היסוד של המבנה, כאשר כתוצאה מכך יש להרוס את הבית ולבנותו מחדש עם יסודות ראויים. נזק זה נגרם ברובו מתפיחת הקרקע החרסיתית עוד טרם אירוע הנזילה וחלקו הקטן של נזק זה נגרם כתוצאה מהנזילה.
 מכאן עליו לבחון האם יש קשר סיבתי בין אירוע הנזילה, הוא אירוע הביטוח, לנזק של פגיעה בעמודי היסוד בבית.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 17-01-43944 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

59. אני סבור כי במקרה שלפניי, לעניין תגמולי הביטוח, יש להבדיל בין הנזק שנגרם ליסודות המבנה **טרם** אירוע הביטוח, כאשר נזק זה אינו מכוסה בפוליסה בהעדר קשר סיבתי בין מקרה הביטוח לנזק, לבין הנזק שנגרם **לאחר** קרות מקרה הביטוח, ואשר מכוסה בפוליסה ומזכה את התובע בתגמולי ביטוח, ואבאר:
60. כאמור, מומחה בית המשפט קבע כי היה קיים נזק ליסודות עוד **טרם** אירוע הנזילה, כאשר אימצתי את חוות דעתו. לפיכך, פשיטא שלא יכול להיות קשר סיבתי בין אירוע הנזילה לבין נזק שהיה קיים **קודם** לאירוע זה. קשר סיבתי, מעצם הגדרתו, הינו קשר בין אירוע שארע בזמן מסוים לבין תוצאה **העתידי** של אותו האירוע, כך שלא יכול להיות קשר סיבתי בין אירוע נזילה שארע בסתיו 2016 לבין נזק שהיה קיים עוד בשנת 2015.
- אף אם נרחיב את מונח "הקשר הסיבתי" מעבר למשמעותו המדעית וניצק לתוכו שיקולי מדיניות, עדיין לא ניתן לקבל, גם מבחינת מדיניות משפטית, קיומו של קשר סיבתי בין אירוע ביטוחי שארע במועד מסוים, לבין נזק שארע בעבר ואשר קדם למועד אירוע הביטוח.
61. במילים פשוטות, במקרה שלפניי עמודי היסוד של הבית ניזוקו עוד טרם מקרה הביטוח (הנזילה) ונזק זה שקדם למקרה הביטוח אינו תוצאה של הנזילה.
- עם זאת, הנזילה גרמה לנזק נוסף ליסודות הבית, נזק שארע לאחר הנזילה וכתוצאה ממנה, נזק אשר נאמד על ידי המומחה בכ- 15% מהנזק ליסודות הבית.
- מכאן, לטעמי, יש לחייב את הנתבעת לשלם תגמולי ביטוח בשיעור של 15% מכלל הנזק המוכח בתיק זה.**
62. אציין כי לא נעלם מעיני, כי מומחה בית המשפט לא קבע במסגרת המענה לשאלת בית המשפט כי שיעור הנזק שנגרם מהנזילה הינו בסך של- 15% במדויק, אלא קבע - "לא מעל 15% מהנזק" ואף סייג כי הנזילה לא גזרה את גורל החלק המקורי.
- עם זאת, כאשר קבע המומחה כי קיימת תרומה של אירוע הנזילה לנזק וזאת הן בחוות דעתו, הן בשאלות ההבהרה והן בתקירתו, וכאשר קבע את המספר 15% כמספר סף, ולאור עמדתו בנושא בחקירה הנגדית, אני סבור כי ניתן לראות בשיעור זה את השיעור בפועל שגרמה הנזילה לנזק ביסודות.
63. עוד אציין בהקשר זה כי שני הצדדים נמנעו מלחקור את המומחה לגבי שיעור זה, ולכן על אף הסתייגות המומחה שקבע "לא מעל", אני קובע כי שיעור הנזק הקשור בקשר סיבתי עם האירוע הביטוחי הינו בשיעור של 15%.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 17-01-43944 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

64. התובע בסיכומיו העלה טיעונים במספר מישורים כנגד מסקנה זו. המישור הראשון של הטיעון הינו המישור המקצועי. במסגרת מישור זה ביקש התובע לחלוק על עמדת מומחה בית המשפט ולהראות כי הנזק לעמודי היסודות נגרם כולו מהנזילה או הנזילות בסתיו 2016. כפי שפירטתי לעיל בהרחבה, איני מקבל טענה עובדתית-מקצועית זו, ואני סבור כי מסקנת מומחה בית המשפט, כי היה קיים נזק ניכר ליסודות עוד טרם סתיו 2016 הינה מסקנה ראויה ונכונה.
65. המישור השני של הטיעון הינו המישור המשפטי ובמסגרתו מעלה התובע שתי טענות עיקריות: הראשונה, כי הנתבעת ביטחה את הבית As Is על הסיכונים הגלומים בו ולכן עליה לשאת במלוא הנזק שנגרם; והשנייה, כי הפוליסה הינה על בסיס "כינון" ולכן על חברת הביטוח לשקם את הנכס באופן מלא מבלי להתחשב במצבו הקודם.
- אדון בטענות אלו:

ביטוח הבית As Is

66. התובע טוען בסיכומיו כי אף אם יסודות הבית נבנו בצורה לקויה, הרי הנתבעת ביטחה את הבית על סיכוננו ולכן כאשר הנזילה גרמה להרס היסודות, על הנתבעת לשאת במלוא הנזק שנגרם.
- עוד בהקשר זה מבקש התובע להקיש לענייננו מדוקטרינת ה- "הגולגולת הדקה" המוכרת בנוקי גוף. על פי דוקטרינה זו, אף במקרה בו אירוע ביטוחי גרם לנזק ספציפי למבנה שלא היה נגרם למבנה סביר אחר, חברת הביטוח מחויבת בתשלום פיצוי מלא וזאת כאשר חברת הביטוח מבטחת את הנכס "על מעלותיו ועל חסרונותיו", עוד על עקרון הגולגולת הדקה, ר' ירון אליאס, 'דיני ביטוח' (מהדורה שלישית, 2016) בעמ' 446 והאסמכתאות שם.
67. למרות שאני מקבל כמובן את תחולת דוקטרינת "הגולגולת הדקה" על המקרה שלפניי, אני סבור כי אין בה על מנת לשנות ממסקנתי כי הנתבעת אחראית ל- 15% בלבד מהנזק, ואנמק: אני סבור שיש להבחין לעניין הדוקטרינה בין פגמים בבית לבין נזקים שנגרמו לבית. כך, ככל שקיימים פגמים בבית, בין פגמי תכנון ובין פגמי ביצוע, הרי המבטחת אכן מבטחת את הבית על פגמיו, וככל שארע מקרה ביטוח וזה גרם נזק חמור יותר לבית לאור הפגמים שבו, הרי חברת הביטוח תישא במלוא הנזק שנגרם, היות וזהו הסיכון המבוטח.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 43944-01-17 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

אולם, בניגוד למקרה שלפניי, בעניין **אוננו** טענה חברת הביטוח כי הנזק הינו תוצאה של כשלים בתכנון וביצוע יסודות הבית, כפי שמציין שם בית המשפט: **"הנתבעת טוענת כי ייתכן והנזילה היוותה זרז לקרות הנזק, אולם מקור הנזקים הינו בבשל תכנוני או ביצועי של התוספות למבנה המקורי ולכן אין כיסוי ביטוחי."** (הדגשה שלי - ג.ה.).

בית המשפט שם דוחה את טענתה זו של המבטחת, וקובע:

"לו רצתה הנתבעת לסייג חבותה ולשלול כיסוי למבנים שנבנו ללא היתר או שלא הוצגו אישורים הנדסיים בדבר אופן ביסוסם, יכלה להעלות דרישות אלו טרם עריכת הביטוח. מאחד ולא עשתה כן אינה זכאית להישען על טענות לפגמים במבנה כביסוי לשלילת הכיסוי. על כן עולה כי כל הנזקים נגרמו כתוצאה מדליפת המים ומכוסים בפוליסה." (הדגשה שלי - ג.ה.).

עמדה זו של בית המשפט בעניין **אוננו** לעיל, מקובלת עליי. מכאן, אילו הייתה הנתבעת כאן טוענת שיש לשלול את הכיסוי הביטוחי עקב כשל תכנוני ביסודות, או עקב ביסוס רעוע של המבנה, הייתי דוחה טענה זו.

אולם, וזה העיקר לעניינינו, טענת הנתבעת בהקשר של תיק זה אינה כי יש לשלול את הביטוח לאור ביסוס פגום ולקוי של הבית, אלא טענתה היא שהנזק לבית נגרם בפועל שלא כתוצאה מדליפת המים מספטמבר 2016, אלא נגרם מרטיבות קודמות ומתמשכת טרם מקרה הביטוח, ונזק זה אינו מכוסה בפוליסה.

כאמור, אני מקבל טענה זו של הנתבעת. לטעמי, טענה זו גם תואמת את האמור בפסק הדין בעניין **אוננו**. כפי שציטטתי לעיל בעניין **אוננו**, קובע בית המשפט כממצא **עובדתי**: **"...כל הנזקים נגרמו כתוצאה מדליפת המים...."** (הדגשה שלי - ג.ה.) ומכאן מכוסים בפוליסה.

אולם, במקרה שלפניי הממצא **העובדתי** הינו שונה, כאשר אני, כאמור, מקבל את עמדת מומחה בית המשפט כי **הנזקים** עצמם נגרמו עוד טרם נזילת המים ולא כתוצאה של נזילה זו, ולכן אינם מכוסים בפוליסה.

אבהיר, בית המשפט בעניין **אוננו** עורך דיון מעמיק בחוות דעת המומחים שהוגשו לו ומגיע למסקנה כי לא היה נזק מהותי למבנה שם טרם הנזילה, ומכאן מקבל את התביעה. אולם, ברור למקרה פסק הדין בעניין **אוננו** כי אילו היה מגיע בית המשפט שם לממצא עובדתי אחר, התוצאה הייתה שונה.

כאמור לעיל, במקרה שלפניי המסקנה העובדתית והמקצועית שונה, וממנה עולה כי היה נזק ליסודות נגרם עוד טרם אירוע הנזילה ולא עקב הנזילה, ומכאן התוצאה כאן שונה מהתוצאה בעניין **אוננו** דנא.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 17-01-43944 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

69. גם פסק הדין בעניין ע"א 300/97 חסון נ' שמשון חברה לביטוח בע"מ וערעור שכנגד [פורסם במאגר נבו] (12.01.1999) אין בו להועיל לתובע, פסק דין זה מעגן את דוקטרינת הגולגולת הדקת, כדלקמן:

"לענייננו, על-פי דוקטרינת ה"גולגולת הדקה", יש לקבוע, כי חברת הביטוח, בהתקשרה בחוזה עם המבוטח, צריך שתקבלו על מעלותיו ועל חסרונותיו מבחינה בריאותית. הנכות הנגרמת כתוצאה מתאונה, הגם שהייתה שונה לו הנפגע המבוטח היה אחר, ראויה לפיצוי. לא תישמע חברת הביטוח כאשר תטען כי לא הייתה הנכות נגרמת אילו היה המבוטח אדם אחר."

ואכן אילו הנתבעת כאן הייתה טוענת כי יש לדחות את התביעה מהטעם שניזלה דומה לא הייתה גורמת את הנזק הזה בבית "סביר", הייתה דוחה את הטענה, אלא שכאמור, טענת הנתבעת שונה והיא, כי הנזק כבר התממש טרם האירוע הביטוחי.

70. לטעמי, גם פסק הדין שניתן לאחרונה בעניין ת"א (י-ם) 14-03-60561 רפאל נדב נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ [פורסם במאגר נבו] (18.06.20) אשר אליו מפנה התובע בעניין, אין בו להועיל לתובע. בפסק הדין בעניין רפאל נדב לעיל קבע בית המשפט כי יש ליתן לתובע פיצוי מלא בגין הנזק שנגרם לבית עקב רעידת אדמה, כאשר בית המשפט קובע:

"לאחר שבחנתי את עדויות המומחים, אני מוצאת להעדיף את עדויות מומחי התובע על פני אלו של הנתבעת, ולקבוע כי מרבית הנזקים מקורם ברעידת האדמה. מומחי התובעת לא הכחישו שישנם נזקים שמקורם בבלאי טבעי של המבנה, אולם לא עליהם מושם הדגש, באשר עלות התיקון שלהם היא שולית..." (הדגשה שלי - ג.ה.).

כלומר, בית המשפט שם מוצא כממצא עובדתי, כי מרבית הנזקים מקורם באירוע הביטוחי וכי הנזקים הקיימים מבלאי טבעי הינם שוליים ועל רקע זה קובע כי יש לתת כיסוי ביטוחי מלא.

על רקע הממצאים העובדתיים שקבע בית המשפט בעניין רפאל נדב אני נוטה לקבל את המסקנה המשפטית של בית המשפט שם. אולם, הממצאים העובדתיים במקרה שלפניי הינם שונים לגמרי.

כאמור, במקרה שלפניי פסק המומחה מטעם בית המשפט כי מרבית הנזק, כ- 85%, נגרם טרם האירוע הביטוחי, כאשר אין מדובר בנזק שמקורו ב- "בלאי סביר" כפי שהיה בעניין רפאל נדב.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 17-01-43944 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

לפיכך, בעניין רפאל נדב דובר על אירוע ביטוחי של רעידת אדמה שגרמה למרבית הנזק, כאשר קודם לרעידת האדמה סבל הבית מבלאי סביר. לעומת זאת, במקרה שלפניי מצאתי כי הנזק ליסודות טרם הנוזלה לא היה בגדר "בלאי סביר", אלא נזק חמור ומכאן מקרה הביטוח גרם למקצת הנזק בלבד.

71. לפיכך, על אף שאני מקבל את עמדת התובע, כי חברת הביטוח מבטחת את הבית As Is ועל אף שאני מקבל את תחולת דוקטרינת "הגולגולת הדקה", הרי המקרה שלפניי אינו מקרה של "גולגולת דקה" או מקרה של בית שהיה פגום בעת עריכת הביטוח, אלא מקרה של נזק שנגרם בפועל לבית עוד טרם האירוע הביטוחי על ידי סיכון שאינו מכוסה בפוליסה.

השבת המצב לקדמותו

72. כאמור, אני סבור כי במקרה שלפניי האירוע הביטוחי גרם ל- 15% בלבד מהנזקים ומכאן נגזר שיעור הפיצוי. התובע טוען כי לאור עיקרון "הכינון" על הנתבעת לשלם את מלוא עלות ההריסה הבניה וזאת לצורך השבת המצב לקדמותו. אני סבור כי אין זכות לתובע לקבל ערכי כינון לאור סעיף 13(ב) לפוליסה התקנית החל גם על הפוליסה שלפניי.

אולם, גם אם הייתי סבור כי ניתן לייחס את כלל הנזק לנוזלה, עדיין בהתאם לעקרונות הפיצויי בדיני ביטוח, אין התובע זכאי לקבל פיצוי על מלוא העלות של הריסת הבית והקמת בית חדש, אלא רק על השבת המצב לקדמותו, ואבאר:

73. עקרון היסוד של ביטוח הרכוש הינו, כי על תגמולי הביטוח להעמיד את המבוטח במצב כאילו לו ארע מקרה הביטוח. כך קובע באופן מפורש חוק חוזה הביטוח, תשמ"א-1981, בסעיף 56(ג):

"תגמולי הביטוח יחושבו באופן שיביאו את המוטב ככל האפשר למצב שהיה נמצא בו אילו לא קרה מקרה הביטוח."

וכך פרשה זאת הפסיקה, ר' רע"א 3948/97 מגדל חברה לביטוח בע"מ נ' מנורה חברה לביטוח בע"מ [פורסם במאגר נבו] (4.4.2001).

וכך אף נכתב באופן ספציפי בפוליסה שלפניי בפרק העוסק בהרחבה עקב נזיקי מים:

"...ותגמולי הביטוח ייעשו על ידי תיקון הדירה והבאתה למצב הדומה, ככל האפשר למצבה עקב קרות מקרה הביטוח"

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 17-01-43944 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

- לטעמי הדברים ברורים, כאשר קורה מקרה ביטוח ונגרם נזק לדירה על המבטחת להחזיר את הדירה למצבה טרם קרות מקרה הביטוח, וזאת או בפועל על ידי תיקון הנזק, או על ידי תשלום פיצוי אשר יאפשר להשיב את המצב לקדמותו.
74. במקרה שלפניי לאור קביעת מומחה בית המשפט, כבר ערב אירוע הביטוח בסתיו 2016, מצב ביתו של המבוטח היה בכי רע, כאשר הנזק ליסודות עוד טרם הנוזלה היו עמוק ומשמעותי, ונדרש רק חלק נוסף בשיעור של 15% על מנת לגבש את מלוא הנזק ליסודות.
- כלומר, בית המבוטח במצבו ערב מקרה הביטוח היה בית אשר כבר ניזוק. ודוק, אין מדובר בפגמים בתכנון או בבניה (אשר לצערי אף הם קיימים בבית זה), אלא **בנזקים** ממש שנגרמו כתוצאה מתפיחת הקרקע החרסיתית ופגיעה ביסודות **טרם** הנוזלה.
75. לפיכך, אף אם אקבל את תזת התובע כי אירוע הנוזלה הוא זה שגרם להתמוטטות היסודות ויש לייחס את כל הפגיעה ביסודות לאירוע הנוזלה, עדיין התגמולים להם זכאי התובע אינם בשווי הריסה ובניית בית חדש, אלא בשווי של החזרת המצב לקדמותו.
- כלומר על המבטחת לשלם תגמולים המשקפים שווי תיקון של אותו נזק **נוסף** שנגרם ליסודות כתוצאה ממקרה הביטוח, כך שלאחר התיקון (או תשלום שווי התיקון) יהיה בידי המבוטח בית אשר יסודותיו פגומים ברמה כזו שחסר נזק נוסף בשיעור של 15% על מנת לחייב את הריסת הבית ובנייתו מחדש.
76. עיקרון זה של "השבת מצב המבוטח למצבו טרם מקרה הביטוח" מבהיר כי דרישתו של התובע כאן לקבל את מלוא שווי הריסתו ובנייתו של הבית אינה סבירה. התובע הינו בעל נכס שכבר ניזוק בפועל כתוצאה מתפיחת הקרקע ופגיעה ביסודות וזאת **לפני** מקרה הביטוח, מכאן, היה ואקבע כי התובע זכאי לקבל בית חדש או שווי של בית חדש, הרי תגמולי הביטוח יעמידו את המבוטח במצב טוב בהרבה מאשר היה מצבו טרם מקרה הביטוח.
- כך אילו הייתי מקבל את תביעת התובע, התוצאה הינה כי מבוטח שהיה בעליו של בית עם נזקים כבדים שנגרמו טרם מקרה הביטוח ושלא על ידי סיכון המכוסה בפוליסה, ימצא את עצמו לאחר קבלת תגמולי הביטוח עם בית חדש. תוצאה זו אינה הגיונית ואינה תואמת את תכלית דיני הביטוח.
77. אציין כי לא התובע ולא הנתבעת הציגו תחשיב של עלות תיקון היסודות כך שאלו יוחזרו למצב טרם אירוע הנוזלה, אולם ברור כי אין מדובר בתשלום מלוא שווי הריסת הבית ובנייתו מחדש. עם זאת, התובע הציג חוות דעת בדבר עלות שיקום היסודות כך שיאפשרו את ייצוב המבנה בכללותו.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 17-01-43944 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

אף אם נראה בעלויות ייצוב אלו בקירוב כהשבת המצב לקדמותו, מבחינת איון הפגיעה הנוספת ביסודות עקב הנזילה, הרי בהתאם לחוות דעת אינג' מויאל מטעם התובע עצמו, עלות זו מסתכמת בסך של 130,000 עד 150,000 ₪. אציין כי מדובר בהערכה מטעם מומחה התובע בלבד, כאשר לא הוצגו כל קבלות או חשבוניות כי זה אכן הסכום שנדרש להביא את היסודות למצבם טרם הנזילה.

78. לפיכך, אף אם הייתי מקבל את העמדה, כי אירוע הביטוח הוא זה שגרם לכלל הנזק ליסודות (וכאמור זו אינה עמדת), הרי תגמולי הביטוח הינם בסך השווה לסכום הנדרש לצורך השבת המצב לקדמותו, כלומר, להעמדת הבית במצב של יסודות פגומים בשיעור של 85% ללא צורך בהריסת הבית. כאמור, מומחה מטעם התובע עצמו העריך עלות זאת בסך של 130,000 עד 150,000 ₪ (כולל מע"מ), כאשר בפועל לא הוצגו כל חשבוניות או קבלות על סכום זה ובוודאי שלא הוכח תשלום מע"מ על ידי התובע.

לפיכך, אף אם הייתי מקבל את דוקטרינת התובע, הרי לאור עיקרון השבת המצב לקדמותו, הפיצוי היה בסדר גודל של כ- 110,000 ₪.

79. בכל מקרה, לאור החלטתי המנומקת לעיל כי התובע זכאי ל- 15% מכלל הנזק שנגרם, אני סבור כי אין מקום לפסוק לתובע את עלות "השבת המצב לקדמותו" בהתאם לטענה שנדונה בפרק זה, אלא לסך של 15% מכלל הנזק שנגרם.

הנזק

80. התובע תובע נזק בשלושה ראשי נזק, הראשון עלות הריסת הבית והקמתו מחדש, אשר לפי חוות דעת המומחה מטעמו מסתכמת בסך 749,947 ₪, הוצאות שיקום ראשוניות המסתכמות בסך של 479,700 ₪ לפי חוות דעת מומחה מטעם התובע והוצאות נלוות נוספות כגון: דיור חלופי, אריזה, שכר טרחת מומחים וכדומה.

81. אדון בראשי הנזק הללו לפי סדרם, כאשר יש לזכור כי התובע יהיה זכאי רק ל- 15% מהנזקים הללו.

עלות הריסת הבית והקמתו מחדש

82. כפי שציינתי לעיל, אין מחלוקת כי הנזק הכולל ליסודות מחייב את הריסתו של הבית ובנייתו מחדש.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 43944-01-17 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

המומחה מטעם התובע, אינג' דב, מעריך את העלות בסך של 749,947 ₪. כאשר התחשיב מבוסס על עלות הריסה של 60,000 ₪, תכנון בסך של 20,000 ₪, בניה מחדש בסך של 513,000 ₪ (לפי עלות של 6,500 ₪ למ"ר, כאשר יש לבנות 79 מ"ר), כאשר על סכומים אלו יש להוסיף פיקוח בשיעור 8% ומע"מ.

83. המומחים מטעם הנתבעת, אינג' אליהו ומר משה, קובעים עלות בסך של 508,000 ₪. לעניין עלות ההריסה קובעים אינג' אליהו ומר משה עלות של 17,064 ₪ בלבד. לעניין התכנון מחדש, מסכימים אינג' אליהו ומר משה עם מומחה התובע על עלות של 20,000 ₪.

לעניין עלויות הבניה, מסכימים אינג' אליהו ומר משה עם מומחה התובע על בניה של 79 מ"ר, אולם לטעמם העלות למ"ר הינה בסך של 4,650 ₪ בלבד.

לעניין עלויות הפיקוח, מסכימים אינג' אליהו ומר משה לשיעור של 8% מהעלות הכוללת.

84. לאור האמור לעיל, ולאור חקירות המומחים, אני קובע כלדקמן :

לעניין עלויות ההריסה, אני מעדיף את עמדת המומחים מטעם הנתבעת, אשר חוות דעתם נתמכה במאגר מחירי בניה ותשתית על פני קביעתו של מומחה התובע אינג' דב שלא נומקה בעניין זה. אציין כי גרסת מומחי הנתבעת לא השתנתה בחקירה נגדית. לפיכך עלויות ההריסה הינן בסך של 17,064 ₪.

לעניין עלויות התכנון, אני מאמץ את הסכמת הצדדים של עלויות בסך של 20,000 ₪.

לעניין עלויות הבניה, אני מאמץ את עמדת מומחה התובע אינג' דב של עלויות בסך של 6,500 ₪ למ"ר, ואנמק :

ראשית, אינג' דב לא נחקר על כך ולא נשאל על כך אפילו שאלה אחת. שנית, ומהותית, מר משה, השמאי מטעם הנתבעת, לא רק שאימץ בעדותו את המחיר למ"ר של 6,500 ₪, אלא שאף הסכים כי העלות גבוהה יותר ויכולה להגיע ל- 7,000 ₪.

ר' עמי 79 לפרוטוקול הדיון, שורות 8-11 :

כמה? 588!	עו"ד דיאב :
העד, מר משה :	6,500 שקל למטר.
עו"ד דיאב :	568 פלוס מע"מ.
העד, מר משה :	אני לא יודע מה אתה, אני כותב פה, כתוב לך 79 מטר
כפול 6,500.	

וכן :

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 43944-01-17 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

"עו"ד דיאב : למה אתה מעריך את זה קצת יותר?
 העד, מר משה : טיפה, כן.
 עו"ד דיאב : כמה? כמה יותר?
 העד, מר משה : בסביבות 7,000 שקל.
 עו"ד דיאב : למטר?
 העד, מר משה : כן"

85. לאור האמור לעיל, אני מאמץ לעניין עלות הבניה למ"ר את חוות דעת המומחה מטעם התובע. אציין כי באופן עקרוני על סמך עדות השמאי משה ניתן היה לפסוק סכום גבוה יותר, אולם אני סבור כי אין מקום לפסוק לתובע יותר מאשר נטען בחוות הדעת מטעמו לעניין זה.

86. לעניין ההוצאות הנוספות, אין למעשה הבדל משמעותי בין המומחים, למעט הוצאות אריזה, אשר לעניינם אני מקבל את עמדת המומחה מטעם התובע שלא נחקר על רכיב זה, וכאשר יש היגיון בעלויות אריזה במקרה זה.

87. לאור האמור לעיל, כלל הנזק בגין הריסת הבית ובנייתו:

1. עלות הריסה - 17,064 ₪.

2. עלות תכנון - 20,000 ₪.

3. עלות בניה - 513,500 ₪

סה"כ עד כאן - 550,564 ₪.

4. תוספת פיקוח - 8%.

5. תוספת מע"מ - 17%.

סה"כ הריסה ובניה - 695,693 ₪.

88. על סכום זה יש להוסיף:

1. מגורים חלופיים - 60,000 ₪.

2. הוצאות אריזה והובלה - 12,000 ₪.

89. לפיכך, סך הנזק של הריסה ובניה מחדש הינו בסך של 767,693 ₪, כאשר התובע כאמור זכאי ל- 15% מסכום זה, כלומר לסך של 115,154 ₪.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 17-01-43944 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

עלויות שיקום זמניות

90. התובע טוען כי הוציא סכום של 410,000 ₪ וזאת כעבודות שיקום זמניות והוא זכאי לקבלת סכום זה כתוצאה מהפרת חוזה הביטוח או מכוח עקרון הקטנת הנזק. אני סבור כי יש לדחות את הדרישה כפי שנתבעה בראש נזק זה.
91. בטרם אדון בפרטי הטענות, ראוי לציין כי דרישת התובע בראש נזק זה אינה סבירה ואינה הגיונית. כפי שפירטתי לעיל, כלל הנזק שנגרם לבית הינו בסך של 767,693 ₪, כלומר בסכום שכזה היה מקבל התובע בית חדש לחלוטין, לרבות כיסוי הוצאות העברה ודיור חלוף. מכאן, לא ברור מדוע יש להוציא 410,000 ₪ על תיקון זמני, כאשר ניתן לקבל בית חדש בסכום של כ- 767,000 ₪.
- ודוק. אילו היה מבקש התובע להוציא 410,000 ₪ על מנת לחסוך סכום של 767,000 ₪ הרי ברור שיש טעם בדבר. אולם, התובע מבקש להוציא 410,000 ₪ לשיקום זמני וכן **ובנוסף** עוד 767,693 ₪. לא ברור איזה הגיון קיים בהוצאות סכום העולה על 50% מסכום כלל הנזק, וזאת רק על מנת שתהיה חובה להוציא את סכום הנזק כולו מיד לאחר מכן.
- עוד אציין כי לטענת התובע סכום זה הוצא לאחר שהוגשה התביעה ובעת התנהלות ההליך המשפטי. מכאן, ראוי היה כי הייתה מוגשת בקשה מתאימה לתיק זה במסגרת סעד זמני, או בקשה למתן הוראות, וכך ניתן היה לבחון את נחיצות ההוצאה וסכומה בזמן אמת, בין היתר, על ידי מומחה בית המשפט. אולם לא רק שלא הוגשה בקשה שכזו, אלא שכלל לא נערכה פניה לנתבעת בהקשר זה. לטעמי, די בכך על מנת לדחות את הדרישה המופרזת.
92. לעניין הפרת הסכם הביטוח ונזקי ההפרה, הרי כפי שקבעתי לעיל דרישת התובע לתגמולי הביטוח הייתה מופרזת, כאשר הדרישה הראשונית של התובע הייתה לסכום העולה על 750,000 ₪ וכאשר מצאתי כי הנזק המשויך למקרה הביטוח הינו כ- 115,000 ₪ בלבד, מכאן כאשר קיימת מחלוקת מהותית על גובה תגמולי הביטוח, אם בכלל, קשה לקבוע הפרה של ממש של הסכם הביטוח.
93. בכל מקרה, אין צורך להידרש לשאלת הפרת הסכם הביטוח בנסיבות תיק זה, וזאת כאשר אף אם הייתה הפרה של הסכם הביטוח, הרי אין כל קשר סיבתי בין ההפרה הנטענת לבין נזק נתבע זה של שיקום ביניים, ואבאר:

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 17-01-43944 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

94. על מנת לבסס קשר סיבתי על התובע היה להוכיח כי אי תשלום תגמולי הביטוח הוא זה שהצריך הוצאה של למעלה מ- 400,000 ₪ בנוסף לסכום של כ- 760,000 ₪ שידרשו לבניית הבית החדש. בפרט על התובע היה להוכיח כי אי תשלום סכום תגמולי הביטוח הוא זה שמנע את האפשרות לערוך שיקום מלא בעלות של 760,000 ₪ וחייב שיקום זמני בסך של 400,000 ₪. התובע לא רק שלא הוכיח זאת, אלא שכלל לא טען זאת.
95. ואדגיש. התובע מודה וטוען כי היה לו סכום של 410,000 ₪ על מנת לשקם שיקום זמני את המבנה. מכאן, על מנת ליצור קשר סיבתי עם ההפרה הנטענת של חוזה הביטוח, היה על התובע להראות כי מה שמנע ממנו שיקום מלא של הבית בסך של 760,000 ₪ הינו העדר התשלום של כ- 115,000 ₪ תגמולי ביטוח, אלא שהתובע כשל מלהוכיח זאת.
96. התובע לא הביא כל ראיה על מצבו הפיננסי ועל העדר יכולתו לממן שיקום מלא, אלא שיקום זמני בלבד. בפרט, לא הוכיח התובע כי הסכום של 115,000 ₪, אילו היה משולם בזמן אמת, היה הסכום הנדרש על מנת שיהיה באפשרותו לוותר על השיקום הזמני ולבצע שיקום מלא.
97. לפיכך, לא מצאתי כי אי תשלום תגמולי הביטוח בסך של כ- 115,000 ₪ הוא זה שגרם לתובע להוציא הוצאה נוספת של 410,000 ₪, כאשר ניתן היה לשקם את מלוא הנזק בהוצאה בסך של כ- 760,000 ₪.
98. הנימוק השני של התובע לדרישת סכום זה הינו מכוח חובת הקטנת הנזק מכוח סעיף 61(ב) לחוק חוזה הביטוח. סעיף 61(ב) קובע, כדלקמן:

61. (א) אין המבטח חייב בתגמולי ביטוח בעד נזק שהמבוטח יכול היה למנוע או להקטין, בקרות מקרה הביטוח או לאחר מכן, בנקיטת אמצעים סבירים או אמצעים שהמבטח הורה לו לנקוט.

(ב) הוציא המבוטח או המוטב, בקרות מקרה הביטוח או לאחר מכן, הוצאות סבירות למניעת הנזק או להקטנתו, או שהתחייב לשם כך בהתחייבויות סבירות, חייב המבטח לשפותם, בין אם נמנע הנזק או הוקטן ובין אם לאו; היו הוצאות או ההתחייבויות בלתי סבירות, חייב המבטח בשיפוי כדי שיעורן הסביר בנסיבות הענין; והכל אף מעל לסכום הביטוח."

כלומר, סעיף זה מטרתו מצד אחד, לחייב את המבוטח לנקוט באמצעים סבירים להקטנת הנזק, ומצד שני, לחייב את המבטח לשלם למבוטח את ההוצאות הסבירות להקטנת הנזק. לאור האמור בסעיף 61 לחוק חוזה הביטוח, ברור כי טענת התובע במישור זה דינה להידחות, ואבאר:

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 17-01-43944 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

99. מטרת סעיף 61 היא לתמרץ את המבוטח להקטין את נזקיו ולחייב את המבטחת לשפות את המבוטח עבור הקטנת הנזק. מכאן, הציר עליו סובב סעיף 61 הינו "הקטנת הנזק", כך שמטרת סעיף זה למקסם את התועלת החברתית על ידי הקטנת הנזק שנגרם על ידי מקרה הביטוח.

אלא, שבמקרה שלי, גם לגרסת התובע, אין מדובר כלל בהקטנת הנזק, אלא בהגדלת הנזק באופן משמעותי. כך התביעה המקורית הוגשה על סך של כ- 974,000 ₪, ואילו במסגרת כתב התביעה המתוקן, לאחר פעולות השיקום, תובע התובע סל של 1,484,983 ₪, כלומר פעולות "הקטנת הנזק" של התובע גרמו להגדלת הנזק ביותר מ- 400,000 ₪. יובהר, התובע אינו טוען כי הפעולות שעשה בעלות של למעלה מ- 400,000 ₪ הקטינו, ולו במעט, את הנזק הנתבע ואת הצורך בהריסת הבית ובנייתו חדש, אלא אלו הוצאות נוספות, כאשר סכום הנזק המקורי לא קטן ולו בשקל בודד.

לפיכך, הפעולות שאותן נקט התובע לא הקטינו במאום את הנזק המקורי הנתבע על ידו, כך שאין מדובר בהקטנת הנזק, אלא בהגדלת הנזק.

100. בנסיבות אלו, אני סבור כי לא ניתן לראות בפעולות התובע "הוצאות סבירות למניעת הנזק או להקטנתו..." ולכן הוא אינו זכאי לשיפוי בגינן.

101. לפיכך, אני סבור כי אין מקום לפסוק פיצוי בראש נזק זה.

ביטוח חסר

102. הנתבעת טענה בסיכומיה כי הבית בוטח ב- "ביטוח חסר" ומכאן ראוי להפחית את הפיצוי בהתאם לתחשיב השמאי משה מטעמה.

איני מקבל טענה זו, ואבאר:

103. סעיף 60 לחוק חוזה הביטוח קובע:

"היה בשעת כריתת החוזה סכום הביטוח פחות משוויו של הנכס המבוטח, תפחת חבות המבוטח בשיעור יחסי שהוא כיחס שבין סכום הביטוח לבין שווי הנכס בשעת כריתת החוזה."

כלומר, סעיף זה אכן מאפשר הפחתת סכום הביטוח כאשר סכום הביטוח נמוך משווי הנכס המבוטח.

בית משפט השלום בהרצליה

ת"א 17-01-43944 שמוחי נ' מנורה מבטחים ביטוח בע"מ

117. לאור האמור לעיל, ולאחר שעיינתי בנספח 2 לסיכומי התובע, נספח המכיל את פירוט ההוצאות, אני פוסק לעניין ההוצאות, כדלקמן:

הנתבעת תישא בשכר טרחת עורך דין התובע בסך של 17,500 ₪ (כולל מע"מ), בהשתתפות בהוצאות המומחים ששילם התובע בסך של 20,000 ₪ וכן באגרת בית המשפט בגין הסכום שנפסק בסך של 2,950 ₪.

סכום שכר טרחת עורכי הדין וההוצאות ישולמו בתוך 30 יום מהיום.

ניתנה היום, כ"ח טבת תשפ"א, 12 ינואר 2021, בהעדר הצדדים.

גלגד הס, שופט